

USO DOS SIGNOS DE PUNTUACIÓN

1. O punto

É o signo que se encarga de pechar unidades sintácticas con sentido completo. Segundo o tipo de unidades, podemos diferenciar tres clases de puntos:

1. Punto e seguido: delimita, dentro do mesmo parágrafo, oracións relacionadas semanticamente.
2. Punto e á parte: separa parágrafos que tratan temas ou ideas diferentes.
3. Punto final: é o que se coloca no remate dun texto.

Despois do punto e á parte non é obrigatorio o sangrado, de feito cada vez úsase menos. Non obstante, é conveniente empregalo para evitar confusións naqueles casos en que o punto coincida co final de liña.

Ademais destes casos, **utilízase o punto** nos seguintes:

- despois das abreviaturas: *Sra., tfno., páx.*
- nas indicacións horarias para separar as horas dos minutos: *Quedamos ás 16.00 horas.* Nestes contextos tamén se poden empregar os dous puntos: *Quedamos ás 16:30 horas.*
- nas cantidades de máis de catro cifras podemos usalo para facilitar a lectura: *6.326.215*, aínda que se recomenda substituílo por un espazo: *6 326 215*.

Non se pode usar punto:

- nos símbolos do Sistema Internacional: *cm, m, kg, km/h* nin nas siglas: DNI, IES
- nas cifras que indican anos
- nas cantidades formadas por só catro cifras: *Custouille 1000 euros.*
- na numeración das páxinas
- ao final dun título, titular ou nos pés de foto
- despois dos signos de interrogación, exclamación, puntos suspensivos, coma, punto e coma nin do punto das abreviaturas.

2. A coma

Despois dela sempre hai que deixar un espazo na escrita con ordenador. O seu emprego correcto é moi importante, dado que podemos variar

considerablemente o significado da oración: *Luísa, ten paciencia.* vs. *Luísa ten paciencia.* *Eles quedaron na facultade o xoves, eu non podo ir.* vs. *Eles quedaron na facultade, o xoves eu non podo ir.*

Sepáranse con comas:

- os vocativos: *Sabela, mira para aquí.*
- expresións introdutorias ou complementos colocados ao inicio da oración: *Para comezar, presentarei os meus convidados e convidadas.* *Á saída da escola, quedabamos enredando moitas veces.*
- os elementos dunha enumeración: *Vendía revistas, xornais, libros e todo tipo de lambetadas.*
- as oracións subordinadas (sobre todo as adversativas, causais e consecutivas): *Chovía a mares, pero el chegou sen paraugas. Chegou todo enchoupado, porque chovía a mares. Chovía a mares e non traía paraugas, polo que chegou todo enchoupado.* Nestes casos recoméndase o seu uso, sobre todo en oracións longas, mais non é un erro non empregala.
- os casos en que o verbo está omitido: *Comprou as xoubas as cinco euros e os xurelos, a seis.*
- o lugar e a data nas cartas ou documentos: *Vila de Cruces, 23 de outubro de 2007.*

Escríbense entre comas:

- as aclaracións ou incisos intercalados dentro dunha oración: *Pasadomañá, venres, comezamos as vacacións. Xela, a de Sabrexo, non está este ano na miña clase.*
- expresións explicativas como *por exemplo, ou sexa, é dicir, isto é...*
- os vocativos cando están no medio da oración
- os adverbios e locucións adverbiais que se sitúan no medio da oración cun valor de incisos: *Estabamos na reunión e, de súpeto, sooulle o móbil.*

Non se usa a coma:

- entre o suxeito e o predicado nin entre o predicado e os seus complementos cando o seguen inmediatamente.

- nas enumeracións que levan as conxuncións *e, nin, ou*. Se se repiten máis de dúas veces pode empregarse: *Nin o xoves, nin o venres, nin o luns: non quero ir.*
- antes da abreviación *etc.* nas enumeracións: *Vendía revistas, xornais, libros etc.*

3. O punto e coma

Marca unha pausa maior cá da coma pero menor cá do punto. Emprégase, basicamente, nos seguintes casos:

- Para separar series de elementos que xa conteñen comas: *Para xantar comemos sopa, carne ao caldeiro e queixo; na cea, peixe e froita.*
- En oracións consecutivas e causais, cando son longas ou xa se usou a coma: *Pasara todas as vacacións repasando, unha vez e outra, os apuntamentos; aprobou sen problemas.*

4. Os dous puntos

- antes das enumeracións: *Estes son os ingredientes: fariña, sal, viño branco e un pouco de aceite.*
- antes das citas textuais, que deberán comezar sempre por maiúscula e ir entre comiñas.
- despois dos saúdos das cartas. O corpo da carta tamén debe comezar en maiúscula.
- antes dunha oración que explica ou confirma o que se dixo anteriormente: *A situación era ben complicada: estabamos retidos nunha fronteira sen saber a causa e non entendiamos o seu idioma.*
- nas indicacións horarias para separar as horas dos minutos: *Quedamos ás 16:00 horas.* Xa sinalamos anteriormente que nestes contextos tamén se poden empregar o punto: *Quedamos ás 16.30 horas.*
- despois de expresións do tipo *por exemplo, verbigratia, en resumo, en síntese...*, aínda que nestes casos tamén se adoita empregar a coma: *En resumo: non entendiches nada.*

Por norma xeral, despois dos dous puntos escríbese minúscula, agás nos casos citados anteriormente.

Nunca se usan os dous puntos entre o verbo e os complementos. Daquela, **A proposta era: innovadora, dinámica e moi educativa* (incorrecta); *A proposta era innovadora, dinámica e moi educativa* (correcta).

5. Os puntos suspensivos

Indican un corte no discurso, semellante ao do punto, e unha suspensión intencionada do sentido da oración. Utilízanse nos seguintes casos:

- Para deixar inacabado un texto que se supón que o receptor/a poderá completar: *Quen con meniños se deita...*
- Indican a continuación dunha enumeración, substituindo a abreviatura *etc.*: *Néboa, frío, chuvia... o día estaba ben desaprachable.*
- Para cortar unha palabra ou expresión malsoante: *Vaite de aquí, me c... Non te aturo máis!*
- Para indicar diversos estados de ánimo como dúbida, medo ou sorpresa: *Non, eu mala non son... é que.. non o dei evitado...*
- Nunha cita textual e colocados entre corchetes indican a supresión dun fragmento.

Observacións:

- Os puntos suspensivos son tres e nunca se colocan antes do punto, porque xa realizan eles a función de pechar o texto. O único caso no que podería haber catro puntos seguidos sería despois do punto dunha abreviatura. Pola contra, si que podemos usar os demais signos de puntuación despois deles.
- En determinados tipos de textos como exames ou traballos académicos non se debe abusar dos puntos suspensivos (nin da abreviatura *etc.*) nas enumeracións ou exemplificacións, porque serían a evidencia de que se posúe un coñecemento limitado.
- As enumeracións non se poden considerar como tales se non teñen, como mínimo, dous elementos; polo tanto, non debemos usar os puntos suspensivos nunha relación dun único elemento.

6. As comiñas

En xeral, as comiñas empréganse para destacar unha palabra ou expresión dentro dun texto ou para diferenciar citas textuais. Polo tanto, utilizarémolas para:

- Citar as palabras doutra persoa, sempre e cando vaian precedidas dun verbo de fala e escritas a continuación: *Xa dixo Caetano Veloso: "Vistos de cerca, todos somos raros"*. As citas textuais longas pódense colocar nun parágrafo á parte e marcalas cun tipo de letra diferente; nese caso non se necesitarían as comiñas.
- Destacar unha palabra, sexa polo motivo que sexa (porque é vulgar, estranxeira, técnica, incorrecta...).
- Para introducir alcumes
- Para destacar os titulares de noticias e os títulos de partes de obras ou traballos.

Observacións:

- Todos estes usos das comiñas débense conservar cando se escribe á man, pero na escrita dixital tenden a ser substituídas pola cursiva. Debemos evitar o emprego simultáneo dos dous procedementos cando utilicemos o ordenador.
- Como norma xeral os signos de puntuación colócanse despois das comiñas, aínda que o punto e as interrogacións e admiracións tamén poden ir antes. Non entanto, a colocación de coma antes das comiñas é sempre incorrecta.

7. Parénteses e corchetes

Utilízanse para intercalar aclaracións ou información complementaria nun texto; daquela, o texto debe posuír sentido completo se suprimimos o contido da paréntese; se non é así, probablemente non as esteamos empregando adecuadamente. Os usos máis frecuentes son:

- Para delimitar incisos: *O meu alumnado (maioritariamente de ámbito rural) utiliza o transporte escolar para ir ao instituto.*
- Para enmarcar as datas e/ou os lugares: *Séchu Sende (Padrón, 1972) acaba de publicar Made in Galiza.*

- Para desenvolver unha sigla ou abreviatura: *Segundo os datos do IGE (Instituto Galego de Estatística) o rural galego continúa despoboándose.*

Os corchetes teñen unha función semellante á das parénteses, aínda que o seu uso máis habitual é o de indicar a supresión dun fragmento nunha cita textual en combinación cos puntos suspensivos: [...]

Convén non abusar do uso das parénteses e reservas só para aquelas aclaracións que non sexamos capaces de integrar no texto.

Nunca poden levar antes coma, punto e coma ou dous puntos.

8. O trazo

Utilízase para:

- Intercalar explicacións ou aclaracións nun texto, dun xeito similar ás parénteses.
- Para marcar cada unha das intervencións dos personaxes nun diálogo ou para introducir verbos de fala no medio ou ao final das súas palabras: *Non che sei nada do tema –dixo tan tranquilo.*

Nestes usos o trazo escríbese pegado ás palabras, a diferenza de cando o empregamos para expoñer unha enumeración en forma de lista, que debe ir separado:

Para facer chulas de mazá precisas:

- *fariña*
- *viño branco*
- *aceite*
- *sal*
- *mazás*

9. Os signos de interrogación e exclamación

Úsanse para pechar as preguntas e as exclamacións, respectivamente. A partir da modificación da normativa de 2003 estableceuse que se empreguen só os de peche, agás nos casos en que poida existir confusión.

Cómpre non esquecer unha serie de cuestións:

- Escríbense sempre pegados as palabras que inician ou rematan o enunciado.

- Poden aparecer os dous combinados (?! ou !?) cando o enunciado sexa interrogativo e exclamativo a un tempo.
- Despois deles nunca se escribe punto, pero son compatibles co resto de signos: *Excelente!, así se fala.*
- Se despois deles hai comiñas, entón si que hai que poñer punto: *E, daquela, comentou emocionado: "Quen me dera estar no teu lugar!"*.
- Despois destes signos escíbese maiúscula só cando rematan a oración:
  - Por fin chegaches! Moito me tardabas.*
  - Ai si?, pois non o parece.*